

Branje na naši šoli

Tatjana Grah Marič

Osnovna šola Sveti Jurij

Na Osnovni šoli Sveti Jurij strokovni delavci težimo k dvigu bralne motivacije in s tem bralne pismenosti; učence spodbujamo k branju na različne načine. Ker me je zanimalo stanje njihove bralne aktivnosti, sem med učenci izvedla anketo, s pomočjo katere sem ugotavljala odnos do branja oz. splošno bralno motivacijo z vidika, kako pogosto učenci v prostem času berejo in v katere namene. Zajela sem tudi vprašanja o literarnih zvrsteh, ki jih učenci prebirajo. Zadnje vprašanje v anketi je bilo vprašanje odprtega tipa, kjer so učenci zapisali naslov in avtorja svoje najljubše knjige. Vrste branja in bralno motivacijo sem preverila pri učencih 2. in 3. triade. Skupaj je bilo anketiranih 98 učencev, od tega 52 učenek in 46 učencev. Spodaj navajam vprašanja in rezultate odgovorov učencev 2. in 3. triade skupaj. Podrobno analizo sem v zadnji triadi naredila tudi za vsak razred posebej, torej za razrede od 6. do 9. razreda. Posameznih rezultatov po razredih ne objavljam.

| | anketirani | % |
|--------|------------|------|
| učenke | 52 | 53,1 |
| učenci | 46 | 46,9 |
| skupaj | 98 | 100 |

| razred | anketirani | % |
|--------|------------|------|
| 6. | 26/27 | 26,5 |
| 7. | 31/32 | 31,6 |
| 8. | 27/28 | 27,6 |
| 9. | 14/14 | 14,3 |
| skupaj | 98 | 100 |

Vprašanja in rezultati

1. Kakšna je bila tvoja zaključna ocena pri slovenskem jeziku v preteklem šolskem letu?

Podatek o zaključni oceni je pomemben zaradi ugotavljanja povezanosti učne uspešnosti (vsaj pri jeziku) z bralno motivacijo. Odgovori učencev potrjujejo teoretično dejstvo, da so boljši učenci bolj bralno zavzeti in tudi boljši bralci – ter obratno, seveda.

2. Kako pogosto bereš v prostem času?

Učence sem povprašala o branju v prostem času. Pri tem ni bilo mišljeno branje znotraj šolskega projekta, niti branje za potrebe šole ali pouka (npr. zaradi izdelave plakata, seminarskih nalog, predstavitev), temveč branje poljubne knjige. 33 % naših učencev bere enkrat na teden, temu sledi delež učencev, ki berejo trikrat tedensko (22 %). Učenca, ki v prostem času ne bi nikoli bral knjige, nimamo.

3. Kakšno je tvoje razumevanje prebranega?

72 % učencev je svoje branje ocenilo kot branje z razumevanjem. Tolikšen delež je lahko posledica izbire knjig glede na stopnjo težavnosti čtiva, torej prilagojenosti njihovim potrebam in starosti. To lahko pomeni, da si učenci dejansko izbirajo za branje po težavnosti besedila tako literaturo, ki so jo sposobni razumeti oz. je priporočena za določeno starostno obdobje. Lahko pa, da je podatek le osebno mnenje o jezikovni kompetentnosti. Natančnejši rezultat, ali učenci prebrano besedilo razumejo, bi dobili z drugimi oblikami ankete oz. z določenimi vrstami nalog, ki dejansko preverjajo bralno razumevanje.

4. Kateri so razlogi, da v prostem času bereš? (Lahko obkrožiš več odgovorov.)

Največ učencev (49 %) bere v prostem času zaradi šolskih razlogov (bralna značka, domače branje). To so razlogi, ki sodijo v področje zunanje motivacije, prav tako branje zaradi želje nekoga drugega (npr. staršev – 8 % ali učiteljeve spodbude – 3 %). Pod zunanje dejavnike motivacije sodi tudi želja po tekmovalnosti s sošolci (česar pa je med našimi učenci zanemarljivo, le 1 % učencev). Podatku o šolskih razlogih za branje sledi podatek o branju za sprostitev, se pravi zaradi pomembnosti, radovednosti, užitka. 29 % anketiranih učencev naše šole

bere za sprostitev. To je notranja motivacija branja, ki je vsekakor eden izmed najpomembnejših razlogov za ohranitev branja tudi kasneje (ko otrok ni več šoloobvezen in se končajo šolske obveznosti).

5. Katere vrste knjig najraje bereš? (Lahko obkrožiš več odgovorov.)

Učenci (22 %) imajo vedno najraje smešne zgodbe, sledi jim branje mladinske literature (21 %), pustolovske (18 %) in ljubezenske (15 %). Podatki kažejo, da učenci naše šole berejo take literarne vrste in zvrsti kot njihovi vrstniki drugod. Presenetil me je edino podatek, da poezijo berejo zelo redko (1 %). Poudariti je potrebno, da je to povprečje štirih razredov. Analiza posameznih razredov kaže nekoliko drugačno sliko, saj izbira literarnih vrst in zvrsti poteka tako, da je jasno razvidno, kako učenci zvrsti berejo tudi po starostnih obdobjih, tj. od pustolovske preko mladinske literature do dramatskih besedil.

6. Ali knjigo, ki jo bereš doma, vedno prebereš do konca?

Več kot polovica učencev (52 %) prebere poljubno izbrano knjigo doma do konca, 38 % le po navadi in 10 % je ne prebere.

7. Kateri so razlogi, da prenehaš z branjem knjige?

30 % učencev prebere knjigo vedno do konca; 28 % jih preneha z branjem, ker ne ustreza njihovim pričakovanjem; 23 % učencev branje časovno razvleče, zato se knjige naveličajo in prenehajo z branjem.

8. Kaj te pritegne, da pri šolski uri slovensčine prebereš besedilo z veseljem?

Naše učence (54 %) najbolj pritegne socialni vidik motivacije, tj. pogovor o besedilu s sošolci, sledi 38 % učencev, ki jih za branje motivira lepo učiteljično branje, kar ponovno sodi med zunanje razloge motivacije.

9. Katera je tvoja najljubša knjiga? Zapiši naslov in avtorja.

Šestošolci so največkrat zapisali naslednje knjige: Tatič, Lukec in njegov škorec (Franceta Bevka), Stopinje v zraku (Leopolda Suhodolčana) in Pod milim nebom (Dese Muck). Sedmošolci so za svojo najljubšo

knjigo zapisali: Solzice (Prežihovega Vornanca) in Košarkar naj bo (Primoža Suhodolčana). Osmošolci so navajali dela Dese Muck (Lažniva Suzi, Blazno resno o sexu, Blazno resno zadeti, Blazno resno o šoli) in Ko zorijo jagode (Branke Jurca) – izrazito mladinsko literaturo. Devetošolci so kot svojo najljubšo knjigo zapisali Cvetje v jeseni (Ivana Tavčarja) in Županovo Micko (Antona Tomaža Linhart). Izbor knjig kaže na to, da so se učenci za svojo najljubšo knjigo odločili izmed nabora knjig in odlomkov, ki se nahajajo v učnem načrtu (kot kanonska besedila oz. med kanonskimi avtorji) in so jih spoznali tekom učnega procesa.

Tem odgovorom pa je seveda sledilo tudi nekaj navedb knjig, ki niso povezane z vsebino pouka književnosti v šoli, in so jih zagotovo zapisali učenci s širšo bralno motivacijo in razgledanostjo.

Sklep

Na podlagi zgoraj ugotovljenih dejstev, ki zajemajo povprečje celotne 2. in 3 triade, in rezultatov posameznega razreda, je razvidno, da učenci v prostem času še vedno berejo najbolj zaradi zunanjih dejavnikov, predvsem šolskih razlogov (domače branje, priprave seminarskih nalog, predstavitve). Literarno zvrstno berejo besedila

v skladu z njihovo starostjo in pogosto, ker knjiga ne ustreza njihovim pričakovanjem, odnehajo z branjem. Pri pouku jih najbolj motivira socialni vidik branja, tj. pogovor ob besedilu, veliko manj zunanji. S spodbujanjem branja in prizadevanji o dvigu bralne pismenosti bomo na šoli ne glede na ostale dokaj močne dejavnike, kot so npr. družina, domače okolje, vrstniki, mediji in knjigarne, nadaljevali. Ne v trenutku, ampak postopoma lahko pri učencih dvignemo bralno motivacijo in razvijemo različne bralne strategije; za takšen cilj pa je dobro poznati bralno stanje učencev in od kod nadaljevati.

Na elektronski naslov alenka.klopnic@ekoknjiga.si pošljite sporočilo z izkazano željo, katero otroško eko knjigo želite in zakaj. Prvih pet najbolj prepričljivih želja bo izpolnjenih! Pohitite! Več: www.ekoknjiga.si

EKO knjiga

Želite svojo otroško eko knjigo?













Eko knjiga, d.o.o., Štefka 48, 1221 Ljubljana